Rapport

Audit CIOT 2015

Korpsaudit

Status: definitief

Versie 1.0

16 oktober 2015

Inhoudsopgave

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De eenheden van de politie kunnen via het Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie (CIOT) klantgegevens van Telecom- en internetbedrijven opvragen. De politie gebruikt deze informatie voor opsporingshandelingen. Om deze te kunnen verrichten, zijn Telecom- en internetbedrijven wettelijk verplicht persoonlijke gegevens die bij IP-adressen, telefoonnummers en e-mailadressen horen, beschikbaar te stellen aan het Centraal Informatiepunt.

Namens de minister van Veiligheid en Justitie zorgt het CIOT, dat daartoe een actueel en geautomatiseerd informatiesysteem (CIS) voor telefoon- en internetgegevens beheert, ervoor dat die informatie bij de politie terecht komt.

De Minister van Veiligheid en Justitie stelt jaarlijks een verslag op van een audit naar de juiste uitvoering van het Besluit verstrekking gegevens telecommunicatie door de aanbieders van openbare telecommunicatiediensten of van openbare telecommunicatienetwerken, het informatiepunt, het CIOT, de arrondissementsparketten, de politie en andere opsporingsdiensten.
Daarbij worden tenminste de volgende onderwerpen behandeld:
a. de werking van het systeem;
b. de kwaliteit van de verstrekking van gegevens;
c. de bevraging van de juiste gegevens.

Het vaststellen van de goede uitvoering binnen de politie valt sinds 2013 onder verantwoordelijkheid van de Korpschef. De Korpschef heeft de opdracht tot het uitvoeren van de audit gegeven aan Korpsaudit.

1.2 Doelstelling audit

De politie is verantwoordelijk voor het, met een juiste rechtsgrond, herleidbaar en op afgesproken wijze bevragen van de betreffende telecomgegevens.
Het doel van deze audit is inzicht te verschaffen in de mate waarin de politie voldoet aan het Besluit verstrekking gegevens telecommunicatie.
De doelstelling van de audit is daarom vertaald naar de volgende onderzoeksvragen:

a) Hebben de CIOT-bevragingen in de onderzoeksperiode geleid tot het verkrijgen van rechtmatige informatie?
b) Geven de aanwezige (beheers)processen en procedures voldoende zekerheid tot het rechtmatig bevragen van telecomgegevens?
c) Zijn er op basis van de verkregen inzichten mogelijkheden tot verdere verbetering van de aanwezige (beheers)processen en procedures?

Onder rechtmatig bevragen wordt verstaan dat een geautoriseerd politieambtenaar de CIOT bevraging heeft uitgevoerd conform de grondslagen van het Wetboek van Strafvordering (WvSv).

1.3 Object van onderzoek

Het object van onderzoek is de werkwijze van de medewerkers binnen de verschillende eenheden bij het aanvragen en afhandelen van CIOT-bevragingen zoals vastgelegd in:

- de procedure “Aanvraag en afhandeling CIOT-bevraging” versie 1.0 van 18 juni 2013, ondertekend door de Korpschef op 4 juli 2013;
- de SLA en de DAP (versie 2.7), vastgelegd op 14 februari 2013 tussen de politie en het CIOT.

1.4 Werkwijze

De audit is uitgevoerd door de eenheidsauditors onder regie van Korpsaudit. Het toetsingskader zoals bij de uitvoering van de audit is gehanteerd, is opgesteld aan de hand van de eisen zoals gedefinieerd in het Besluit verstrekking gegevens telecommunicatie, Wetboek van Strafvordering en de Telecomwet.
Het toetsingskader geeft een eenduidige werkwijze weer, zodat op basis van interviews, steekproeven en eigen waarnemingen een landelijk oordeel gegeven kan worden over de rechtmatigheid van de door de politie verkregen telecomgegevens. De steekproefperiode betreft het 1e kwartaal 2015[1]
Het gehanteerde toetsingskader is als bijlage 1 bij dit rapport opgenomen.

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk zal op basis van een conclusie antwoord worden gegeven op de onderzoeksvragen. Het auditrapport wordt afgesloten met hoofdstuk 3 waarin aanbevelingen worden gegeven om de rechtmatigheid van de CIOT-bevragingen ook in de toekomst te kunnen blijven borgen.

[1] Binnen de eenheid Midden Nederland is de GBK medio maart gerealiseerd. Binnen deze eenheid heeft eenzelfde steekproef plaatsgevonden over het 2e kwartaal 2015.

2 Conclusie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de overal conclusies politiebreed weergegeven. Deze conclusies omvatten een oordeel over alle bevindingen die door de decentrale auditors per eenheid zijn gedaan.

2.2 Belangrijkste conclusies

De eerder door de ADR (2012) en Korpsaudit (2013) vastgestelde verbetering in de beheersing van het proces rond CIOT-bevragingen, heeft zich verder voortgezet. In 2014 heeft de politie uitvoering gegeven aan de ontvangen aanbevelingen. Zo wordt er gewerkt volgens een landelijke procedure die ook onderdeel is van de opleiding. Deze opleiding is een verplicht onderdeel voor de CIS bevragers om de toegangsautorisatie te verkrijgen tot het CIOT Informatie Systeem (CIS).

Binnen de politiebrede reorganisatie is gewerkt aan de centralisatie van de Buitengewone opsporing bevoegdheden Kamer (BOB-kamer) in een gemeenschappelijke BOB-kamer (GBK) per eenheid. Begin 2015 is ook de laatste GBK gerealiseerd.
Op deze centrale plaats worden de CIOT-bevragingen door een beperkt aantal CIS-bevragers onder toezicht van een CIS-beheerder, (administratief) herleidbaar uitgevoerd.

Als resultaat van de audit kunnen daarom onderstaande antwoorden gegeven worden op de onderzoeksvragen:

a) Hebben de CIOT-bevragingen in de onderzoeksperiode geleid tot het verkrijgen van rechtmatige informatie?

Op basis van de uitgevoerde steekproef bij alle eenheden, is niet vastgesteld dat er in de onderzoeksperiode middels CIOT-bevragingen op onrechtmatige wijze informatie is verkregen.

b) Geven de aanwezige (beheers)processen en procedures voldoende zekerheid tot het rechtmatig bevragen van telecomgegevens?

De aanwezige (beheers)processen en procedures hebben voldoende zekerheid gegeven tot het rechtmatig bevragen van telecomgegevens met gebruik van PoliOM.

c) Zijn er op basis van de verkregen inzichten mogelijkheden tot verdere verbetering van de aanwezige (beheers)processen en procedures?

Door de verdere digitalisering van de politieprocessen in brede zin is het mogelijk (en soms noodzakelijk door aanpassing in de werkwijze) om de aanwezige beheersmaatregelen in de systemen te borgen. De huidige beheersmaatregelen, zoals in de landelijke procedure opgenomen, zijn door het invoeren van een digitale aanvraagproces soms achterhaald of niet voldoende om de rechtmatigheid in de toekomst te blijven borgen bij verdere digitalisering van het aanvraagproces.

3 Aanbevelingen

3.1 Inleiding

Op basis van het voorgaande doen wij onderstaande aanbevelingen. Hierbij willen wij benadrukken dat de aanbevelingen benoemd onder 3.2 en 3.3 ook door de portefeuillehouder Ondermijning al zijn onderkend. Medio september wordt voor de realisatie van de verbeterpunten een projectgroep geformeerd. De projectgroep heeft als opdracht een plan van aanpak voor eind 2015 aan te bieden.

3.2 Aanpassen van de landelijke procedure

Door de huidige proces van aanvraag en verwerking van de CIS bevragingen, sluit de huidige landelijke procedure (versie 2013) niet meer aan bij de, binnen de gegeven randvoorwaarden, meest efficiënte wijze van werken. De huidige inrichting van de gemeenschappelijke BOB-kamers (GBK) maakt deze efficiëntere werkwijze mogelijk.
De beheersmaatregelen in de huidige landelijke procedure zijn door het werken met een GBK soms achterhaald of niet voldoende om de rechtmatigheid in de toekomst te blijven borgen. Om het risico tijdig te ondervangen bevelen wij aan de landelijke procedure, binnen de gegeven wettelijke kaders, hierop aan te passen.

3.3 Beheersmaatregelen borgen in de ondersteunende systemen

Door de verdere digitalisering van de politieprocessen in brede zin, is het voor de politie mogelijk (en soms noodzakelijk) om de aanwezige beheersmaatregelen in de systemen te borgen. Door het verminderen van de mogelijkheid op zogenaamde fysieke controles is de noodzaak hiervan onvermijdelijk. Om in de nabije toekomst ook voor de rechtmatigheid dezelfde garanties te kunnen bieden, bevelen wij aan de benodigde beheersmaatregelen te borgen in het ondersteunende digitale proces van bevragingen.

3.4 Koppelen van de ondersteunende systemen

De controle op het bevragingsproces is voor de verantwoordelijke lijnmanager, CIS beheerder en/of auditor een arbeidsintensief proces. Door de ingezette digitalisering van het aanvraag- en verwerkingsproces van de CIS bevragingen wordt het mogelijk deze administratieve last te verminderen. Wij adviseren dan ook de gebruikte systemen te koppelen voor data uitwisseling, zodat een verdere efficiency verbetering in het proces kan worden doorgevoerd. Efficiëntie op het gebied van het genereren van managementinformatie en uitvoeren van de verplichte controles.